

MASS MEDIA OCCIDENTALĂ ȘI DIABOLIZAREA REGIMULUI CEAUȘESCU

Ioan Scurtu

Abstract: In their effort to remove the Ceausescu regime from power, the western states have made wide use of the media. Most attacks did not have a real basis, but were part of a larger campaign meant to demonize Nicolae Ceausescu. This campaign succeeded, and, as a result, the Romanian political leader was forced to leave power on December 22nd, 1989.

Keywords: *Ceaușescu, Gorbachev, Bush, Mitterand, national minorities, human rights.*

De la începutul anilor '60 ai secolului trecut, mai ales după **Declarația** din aprilie 1964, România s-a bucurat de un autentic prestigiu internațional, s-a implicat în rezolvarea marilor probleme ale acelei perioade, fapt reflectat și de alegerea ministrului său de externe, Corneliu Mănescu, în funcția de președinte al Adunării Generale al ONU (1967). Nicolae Ceaușescu a fost primit, cu toate onorurile, la Washington, Londra, Paris, Moscova, Beijing, Ankara și în alte capitale. Timp de două decenii, România a fost un centru al diplomației mondiale.

Schimbarea raportului de forțe pe plan internațional, decăderea Uniunii Sovietice și plasarea SUA ca singura superputere, a permis liderilor occidentali să declanșeze programul de răsturnare a regimurilor socialiste totalitare din Europa.

Una dintre modalitățile de acțiune a fost campania de diabolizare a acestor regimuri și a liderilor săi, cu excepția lui Mihail Gorbaciov, care lansase lozincile *glasnosti* și *perestroika*. Ei au apreciat că, prin aplicarea acestor lozinci, se va crea un adevărat haos în Uniunea Sovietică și se va ajunge la prăbușirea regimului „comunist”. Liderul sovietic era elogiat de mass-media occidentală, prezentat ca un mare om politic, reformator și campion al păcii, drept care i s-a acordat *Premiul Nobel*.

În buna „tradiție” sovietică, Gorbaciov a acționat pentru schimbarea liderilor din țările socialiste și promovarea unor tineri care să-i împărtășească ideile și să acționeze în spiritul reformelor preconizate de el.

Nicolae Ceaușescu a sesizat de la început faptul că reformele lui Gorbaciov vor duce la prăbușirea regimului socialist, drept care nu numai că nu le-a acceptat, dar declara public că ele constituiau o abatere de la învățătura marxist-leninistă, care trebuia apărată și aplicată în toate țările socialiste. Atitudinea lui Ceaușescu nu convenea lui Gorbaciov și nici liderilor politici din Occident. Ca urmare, în 1986-1987 s-a declanșat o vastă campanie de diabolizare a lui Nicolae Ceaușescu.

Pornind de la unele fapte reale, mijloacele de propaganda din occident le hiperbolizau, dându-le o imagine apocaliptică. S-a folosit o gamă largă de forme și mijloace, vizând, în ultimă instanță, crearea unei stări de spirit ostile lui Ceaușescu și pregătirea psihologică a înlăturării lui din fruntea partidului și a statului.

Atacul principal s-a îndreptat împotriva principalei instituții pe care se baza regimul dictatorial: Securitatea. De-a lungul anilor, Securitatea devenise o adevărată spaimă, abuzurile și ilegalitățile acesteia afectând milioane de români, bărbați și femei, tineri și bătrâni, țărani și orășeni. Cel ales pentru a condamna această instituție a fost generalul de securitate Ion Mihai Pacepa. După aproape zece ani de la dezertarea sa, Pacepa a publicat, în 1987, la Washington, cartea **Orizonturi roșii**, în care Ceaușescu apărea ca un personaj patologic, obsedat, ca și soția sa, de supravegherea tuturor locuitorilor României. Potrivit relatărilor lui Ion Mihai Pacepa, un general de Securitate i-ar fi raportat Elenei Ceaușescu: „Începând cu 1 ianuarie 1984, vom fi în stare să supraveghem zece milioane de microfoane simultan. Presupunând că populația noastră va păstra același ritm de creștere în următorii cinci ani, estimarea noastră e că fiecare familie va putea fi supravegheată periodic timp de un an calendaristic, iar cei suspecti vor fi urmăriți continuu”¹.

Asemenea texte erau transmise la radio *Europa Liberă*, iar românii luau cunoștință, din „sursa cea mai competentă”, că sunt urmăriți, cu toții, pas cu pas de regimul Ceaușescu. În atmosfera de atunci, o asemenea afirmație părea credibilă, iar teama de Securitate era generală.

În realitate, afirmațiile lui Ion Mihai Pacepa erau fanteziste, atât din punct de vedere tehnic, cât și al logicii elementare: pescarul din Delta, țăranul din Bărăgan sau ciobanul de pe munte nu prezentau un interes special pentru regim și nu se aflau în atenția Securității. Tot atât de

---

¹ Ion Mihai Pacepa, **Orizonturi roșii Amintirile unui fost general de securitate**, București, Editura Venus, 1992, p. 161.

fanteziste erau dezvăluirile lui Pacepa, făcute într-o altă carte a sa, despre „orgiile sexuale” ale Zoei Ceaușescu cu Petre Roman, fiul lui Valter Roman².

Desigur, asemenea „licențe” aveau menirea de a câștiga publicul american, amator de „senzații tari” și de a diaboliza regimul Ceaușescu, atât în privința marilor probleme de politică internă și externă, cât și în cele vizând existența intimă a fiecărui cetățean al României.

De la mijlocul anilor '80, Nicolae Ceaușescu a fost atacat și în legătură cu politica sa externă. După venirea la putere a lui Gorbaciov în Uniunea Sovietică, rolul lui Ceaușescu de mediator între Est și Vest s-a diminuat, noul lider de la Kremlin începând un dialog direct cu Occidentul. Pe lângă această realitate, care afecta orgoliul lui Ceaușescu, s-a adăugat campania mass mediei occidentale de minimalizare a întregii sale politici externe. El era prezentat ca un pion al Moscovei, iar politica sa de independență – inclusiv condamnarea intervenției în Cehoslovacia, în 1968 – ca o adevărată cacealma. În această acțiune un rol important l-a avut decizia ambasadorului American la București, David Funderburk, de a demisiona din funcție la 29 aprilie 1985, în semn de protest față de politica „nemeritat de favorizantă” pe care Administrația de la Washington o avea față de România³. El aprecia că regimul Ceaușescu se caracteriza printr-o politică represivă de mari proporții și călcarea în picioare a drepturilor și libertăților democratice ale românilor.

Atitudinea lui Funderburk se înscria pe linia politicii promovate de președintele Ronald Reagan, vizând apărarea drepturilor omului, indiferent de țară și de regim politic. Bunele relații cu România, cultivate de președinții americani Richard Nixon, Gerald Ford și Jimmy Carter au început să se clatine tot mai mult.

Brent Scowcroft, consilierul pentru problemele securității naționale al președinților Gerald Ford și George Bush explica modul în care naționalismul lui Ceaușescu a fost folosit împotriva Uniunii Sovietice, pentru ca apoi, după ce s-a decis o schimbare de strategie în ceea ce privește slăbirea imperiului sovietic, liderul de la București și, implicit, România, să fie izolate de către S UA: „Ani de zile Statele Unite au

---

² Idem, **Moștenirea Kremlinului. Rolul spionajului în sistemul comunist de guvernare**, București, Editura Venus, 1993, p. 310.

³ David B. Funderburk, **Un ambasador american între Departamentul de Stat și clanul Ceaușescu**, București, Editura Ion Dumitru, f.a., p. 114.

acordat un tratament privilegiat acelor sateliți ai Uniunii Sovietice care dovedeau un grad ridicat de independență față de direcțiile politice ale sovieticilor sau față de controlul lor asupra politicii externe a respectivilor sateliți. Această abordare era de bun simț, dacă doream să creăm complicații unei Uniuni Sovietice care ne rămânea ostilă. În virtutea acestei politici, România, unul dintre cele mai staliniste dintre aceste state, a devenit o favorită a Statelor Unite. Dacă dorim să dezvoltăm o relație mai cooperantă cu Uniunea Sovietică, cred că trebuie să înlocuim această strategie cu una care să acorde un tratament preferențial acelor sateliți care promovează cu mai multă vigoare reforme politice și economice. Asta înseamnă să încurajăm în mai mare măsură guvernele din Estul Europei în promovarea reformelor, în speranța că astfel ne vom atinge obiectivele pe termen lung, de a elibera întreaga zonă. O astfel de schimbare politică față de zona est-europeană va face ca România, din cauza controlului totalitar brutal al dictatorului Nicolae Ceaușescu asupra țării, să coboare de pe primul pe ultimul loc în atenția noastră”⁴.

În această campanie de minimalizare a politicii externe a României s-au implicat masiv serviciile secrete din Uniunea Sovietică, R.D. Germană, Ungaria, Polonia, Bulgaria și Cehoslovacia. Pe de o parte, regimul de la București era prezentat în țările socialiste ca un adversar al Tratatului de la Varșovia, aflat sub influența occidentalilor, iar pe de altă parte în Occident se acredita ideea că opoziția față de unele aspecte ale politicii externe sovietice erau doar de formă, pentru că, în fond, Ceaușescu acționa de conivență cu conducerea sovietică.

Președintele Ronald Reagan era un lider politic pragmatic, iar obiectivul său fundamental viza lichidarea regimurilor totalitare, inclusiv a celui în fruntea căruia se afla Nicolae Ceaușescu. În consecință, Administrația Americană a recurs la diferite presiuni pentru a-i crea dificultăți.

S.U.A. acordau României clauza națiunii celei mai favorizate anual și în anumite condiții, vizând respectarea drepturilor omului și mai ales a dreptului la emigrare. Regimul de la București îndeplinea aceste condiții cu întârziere și incomplet. Era nevoie ca, an de an, să se recurgă la bunele

---

⁴ George Bush, Brent Scowcroft, **A World Transformed**, New York, Alfred A. Knopf, 1998, p. 38-39, apud **Prefața lui Adrian Năstase la România după Malta**, 2 vol., București, Fundația Europeană Titulescu, 2006.

oficii ale lui Moses Rosen, șef rabinul cultului mozaic din România, care se deplasa la Washington și stăruia pe lângă liderii evreilor americani să intervină pentru acordarea clauzei. Dar, la 26 februarie 1988, Departamentul de Stat a anunțat hotărârea S.U.A. de a retrage clauza națiunii celei mai favorizate pentru România, începând cu 8 iulie 1988, deoarece regimul de la București încălca drepturile omului și mai ales libera emigrare a cetățenilor români. În replică, la 28 februarie 1988, guvernul român a publicat o declarație prin care România renunța la clauză în relațiile comerciale cu S.U.A. Acest fapt a dus la înghețarea raporturilor cu cea mai mare putere a lumii, iar pretențiile lui Nicolae Ceaușescu de a mai juca un rol internațional major au fost, practic, anulate.

Cea mai mare vulnerabilitate a dovedit regimul de la București în privința respectării drepturilor omului. Deși semnase **Actul final** al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (1975), care avea un capitol („coș”) consacrat drepturilor omului, Nicolae Ceaușescu nu numai că nu a acționat pentru relaxarea regimului în fruntea căruia se afla, dar a introdus noi restricții și un control mai riguros asupra cetățenilor români.

De la începutul anilor ‘80 statele occidentale s-au dovedit extrem de interesate de libertatea de circulație a românilor și mai ales de dreptul lor de emigrare. La rândul său, pentru a descuraja tendința de emigrare, regimul de la București a decis, în februarie 1983, să instituie o taxă pentru cei care doreau să emigreze din România. Se afirma că statul român trebuia să recupereze o parte din sumele cheltuite pentru întreținerea în școală (fără taxe, manuale gratuite, burse etc.), medicamente și asistență medicală (gratuite); în urma protestelor internaționale, guvernul român a suspendat aplicarea acestui decret, dar nu l-a abrogat⁵.

Problema emigrării s-a aflat pe ordinea de zi a tuturor întâlnirilor avute de liderii occidentali cu Nicolae Ceaușescu; de regulă, aceștia veneau cu liste dinainte pregătite, iar președintele român dădea curs celor mai multe dintre solicitări. S-a ajuns la încheierea unor acorduri cu R.F. Germania și cu Israelul, stabilindu-se o cotă anuală de germani sau evrei care primeau aprobarea să emigreze și sumele de răscumpărare care trebuiau achitate României. Potrivit unor informații, anual, guvernul de la

---

⁵ Georges Castellan, **Histoire du peuple Roumain**, Paris, Editions Armeline, 2002, p. 300.

București isi dădea acordul pentru emigrarea a circa 11.000 de etnici germani și 1.000 evrei, la care se adăugau circa 2.500-3.000 de români, pe baza acordului dintre România și S.U.A. semnat în 1975⁶. Potrivit unor calcule, în deceniul 1978-1988 au emigrat aproximativ 120.000 de etnici germani⁷; sumele variau, după cum urmează: 650 dolari pentru o persoană fără școală, 1.964 pentru un student, 2.500 pentru un elev în ultimul an de liceu, 3.298 dolari pentru un absolvent de universitate, 1.035 dolari pentru un muncitor calificat⁸. Pe baza acordului dintre România și Israel, în perioada 1968-1989 au emigrat 40.577 evrei, statul român primind între 2.500 și 3.300 dolari de persoană. În fapt, Israelul a achitat sume mai mici decât cele menționate, având în vedere că nu se plătea pentru copii și pensionari⁹.

Yosef Govrin, fostul ambasador al Israelului în România, a oferit o statistică privind emigrarea cetățenilor români de origine evreiască în Israel¹⁰, din care rezultă că procesul de emigrare a fost foarte intens în primii trei ani de la crearea acestui stat; între 1948 și 1951 au emigrat 118.899 de etnici evrei, în timp ce în ultimii trei ani ai regimului Ceaușescu au emigrat doar 4.645 dintre aceștia. Făcând o analiză pe o perioadă mai lungă, se poate observa că în timpul lui Gheorghiu-Dej (1948-1964) au emigrat 208.426 evrei, iar în vremea lui Ceaușescu (1965-1989) numărul lor a fost de 58.426.

Aceste cifre arată că problema emigrării evreilor a făcut parte dintr-un „scenariu” care diaboliza regimul Ceaușescu, exagerându-se mult cifrele, astfel încât acesta să fie prezentat într-o lumină cât mai negativă, ca unul naționalist și antisemist și să fie izolat pe plan internațional. Este semnificativ faptul că, după Revoluția din decembrie 1989, procesul de emigrare a continuat; în intervalul 1990-1994 au părăsit România cu destinația Israel, 94.616 cetățeni români de origine evreiască; evident, aceștia nu erau „vânduți” și nici siliți să plece ca urmare a „politicii de purificare etnică”, a guvernanților de la București.

În anii ‘80, mass-media occidentală a dezlănțuit o adevărată

---

⁶ David B. Funderburk, **Un ambasador american...**, p. 114.

⁷ Radu Ioanid, **Răscumpărarea evreilor. Istoria acordurilor secrete dintre România și Israel**. Traducere Ciprian Dumea și Mirela Mircea, Iași, Editura Polirom, 2005, p. 169.

⁸ **Ibidem**, p. 171.

⁹ **Ibidem**, p. 173.

¹⁰ Yosef Govrin, **Israeli-Romania relations at the Ceaușescu Era**, London, Portland Frank Cass, 2002, p.260-262.

campanie împotriva regimului de la București, acuzându-l că-și vinde proprii cetățeni, ca pe niște obiecte sau ființe necuvântătoare.

La Paris s-a înființat *Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului în România*, condusă de câțiva emigranți români (Mihnea Berindei, Sanda Stolojan etc.), care culegeau date privind încălcarea acestor drepturi; ei transmiteau informații organismelor internaționale și le difuzau prin posturile de radio *Europa Liberă* și *Vocea Americii*.

S-a recurs și la înscenări, cum a fost cea a „răpirii” scriitorului Virgil Tănase, aflat în Franța. Întreaga mass media occidentală a acuzat Securitatea română că l-a răpit și asasinat pe Tănase, drept care președintele François Mitterand și-a anulat vizita la București, programată în 1982. În schimb, președintele Mitterand s-a deplasat la Budapesta, unde a făcut declarații împotriva regimului politic din România și a lansat ideea că situația Transilvaniei nu era definitiv rezolvată, aprecieri primite cu aplauze de revizioniștii maghiari. Realitatea este că serviciile secrete franceze l-au ținut ascuns pe Virgil Tanase, care a aparut în public („inviat din morți”) imediat după revoluția română.

Situația minorităților naționale, mai ales a maghiarilor, a constituit o altă temă majoră în campania mass media occidentală de diabolizare a lui Ceaușescu. Propaganda maghiară – dispunând de o vastă experiență și de o logistică impresionantă – acredita ideea că prin tratatul de la Trianon din 1920, Transilvania a fost atribuită României, unde maghiarii au fost supuși unei crunte politici de desnaționalizare. Tezele din perioada interbelică, promovate de regimul lui Horthy, au fost „aduse la zi”, în sensul prezentării unei situații catastrofale a minorității maghiare în timpul lui Ceaușescu.

Mass-media din Occident a preluat acest mesaj și l-a amplificat, acreditând ideea că ungurii din Transilvania s-ar afla într-un mare pericol, iar comunitatea internațională trebuia să intervină de urgență. Regimul de la Budapesta susținea această campanie, publicând lucrări de istorie cu caracter revizionist (între care **Istoria Transilvaniei**, sub egida Academiei de Științe a Republicii Populare Ungare, tradusă în limbi de circulație internațională), difuzând filme despre „tragedia” ungurilor din Ardeal, făcând declarații oficiale prin care cerea României să înceteze politica de discriminare a minorităților etc.

Problema drepturilor omului și în special a minorității maghiare din România a format obiectul unei întruniri în Camera Reprezentanților a

SUA, desfășurată în ziua de 24 mai 1988, din inițiativa congresmenilor americani de origine maghiară Tom Lantos și E. Porter. Cu acest prilej, Ion Rațiu – care trăia în Marea Britanie, de unde desfășura o amplă campanie împotriva regimului Ceaușescu – a vrut să depună mărturie, dar i s-a răspuns că programul era deja stabilit. Martori au fost doar trei etnici maghiari, care au acuzat guvernul român că promova o politică de asimilare forțată și că persecuta pe cei două milioane de maghiari din Transilvania. Președintele Uniunii Mondiale a Românilor, Ion Rațiu, a intervenit prin întrebări, menționând că toată populația românească era persecutată și nu exclusiv cea maghiară, și că ungurii membri ai P.C.R. sunt, proporțional, mai numeroși decât românii¹¹. Intervenția sa nu a impresionat asistența, care era convinsă de faptul că în România minoritățile naționale erau supuse unei crunte politici represive; colaboraționismul liderilor politici ai minorității maghiare cu regimul Ceaușescu nu era o problemă reală, în opinia occidentalilor.

În timp ce propaganda maghiară în Occident era extrem de activă, istoricii români străluceau prin absență de la congresele și conferințele internaționale, unde se discutau probleme acute, cu o puternică tentă politică. Se făcea economie de valută (pentru a se putea achita rapid datoria externă), și se dădeau replici în ziarele din România.

O analiză concretă a situației minorității maghiare relevă unele date semnificative. În primul rând, conducerea de la București era interesată ca minoritățile naționale să ocupe funcții în organismele politico-administrative, cel puțin la nivelul ponderii pe care acestea o ocupau în totalul populației României. Potrivit recensământului din 1988, maghiarii, care constituiau 7,74% dintre cetățenii acestei țări, reprezentau 8% din totalul membrilor Partidului Comunist Român, 7,8% din numărul membrilor Marii Adunări Naționale (Parlamentul), 8% din membrii Consiliului General al Sindicatelor, 8,5% din Consiliul Național al Femeilor din România. În învățământul superior erau secții cu predare în limba maghiară la Universitatea Babeș-Bolyai, Institutul de Arte Plastice Ion Andreescu și Conservatorul Gheorghe Dima din Cluj-Napoca, la Institutul de Medicină și Farmacie, Institutul de Învățământ Superior și Institutul de Teatru *Szentgyörgyi István* din Tg. Mureș. În județele Covasna și Harghita inspectorii generali de la Inspectoratele județene de

---

¹¹ Gheorghe Onișoru, **Disidența românească în anul 1989. Cazul Dumitru Mazilu**, în *Clio* 1989, nr.1/2007, p. 16.

învățăământ erau maghiari, iar în alte șase județe inspectorii generali adjuncți aparțineau minorității maghiare. În 1989 presa de limba maghiară se tipărea în 83 de milioane de exemplare. Din anul 1970 în România funcționa editura *Kriterion* care tipărea cărți în limba maghiară, a căror număr a ajuns până în decembrie 1989 la 3.838 titluri, în peste 40 de milioane de exemplare (fără cartea școlară)¹².

În România funcționau trei teatre de stat în limba maghiară (la Cluj- Napoca, Sfântu Gheorghe și Timișoara), precum și secții în limba maghiară la teatrele din Oradea, Satu-Mare și Tg. Mureș; la Cluj-Napoca funcționa Opera Maghiară, finanțată de statul român. La teatrele de păpuși din Cluj-Napoca, Oradea și Tg. Mureș se prezentau programe în limba maghiară.

Propaganda maghiară, susținută de posturile de radio, TV și de presa din occident, ascundea aceste realități, prezentând o imagine catastrofică privind situația minorității maghiare din România.

În realitate, toți cetățenii, inclusiv etnicii români, sufereau de pe urma politicii regimului Ceaușescu. În fond, denigrat era nu numai Ceaușescu, denigrată era și România prin falsificarea realităților. Cunoscând această realitate, Dorina Al-George (medic, soția renumitului cărturar Sergiu Al-George, fost deținut politic) avea să aprecieze că în anii '80 a avut loc un „monstruos asalt” al Occidentului, care a impus anumite „formulări trase la xerox”, toate denigratoare la adresa poporului român, care nu ar fi capabil să acționeze pentru a asigura instaurarea unui regim democratic¹³.

Tensiunile în relațiile dintre România și Ungaria au cunoscut, în vara anului 1988, cote extrem de ridicate. Plenara C.C. al P.C.R. din 28 iunie 1988 a condamnat „manifestările antiromânești semnalate în Ungaria” și s-a pronunțat pentru soluționarea problemelor care afectau buna colaborare între România și Ungaria. Întâlnirea de la Arad, din 28 august, între liderii de partid din cele două țări, Nicolae Ceaușescu și Grósz Károly, consacrată găsirii modalităților „pentru depășirea unor probleme care s-au ivit în raporturile româno-maghiare”¹⁴, s-a desfășurat

¹² Datele concrete sunt preluate din volumul **Naționalitatea maghiară din România** (studiile semnate de Koppandi Sándor, Lőrincz László, Debreczi Árpád, Nagy Ferdinand, Bodor Pál, Szász János, Veress Dániel); vezi și Mihai Stratulat, **Revizionismul și neorevizionismul ungar**, București, Editura Globus, 1994

¹³ Doina Al-George, **Șocul amintirilor**, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Pitești, Editura Paralela 45, p. 268-269.

¹⁴ **Enciclopedia istoriei politice a României. 1859-2002**. Sub redacția lui Stelian

într-o atmosferă glacială și nu a eliminat tensiunile între cele două state, guvernul de la Budapesta continuând să susțină că ungurii din România erau supuși unui regim de asimilare forțată.

Dorind parcă să ofere mass-mediei internaționale un nou subiect de critică la adresa regimului său, Nicolae Ceaușescu a relansat în 1988 programul de sistematizare a localităților rurale. La mijlocul anilor '80, satele cu mai puțin de 999 locuitori reprezentau 70,9% din totalul localităților rurale, iar cele sub 1.999 locuitori ocupau un procent de 89,6%¹⁵. Viața în satul românesc cunoștea o evoluție spre modernitate. Circa două treimi dintre casele de la țară fuseseră construite după 1950, folosind materiale durabile, având un confort sporit, o arhitectură specifică zonei geografice respective. Evident, satul românesc era lipsit de infrastructura necesară pentru apă curentă, canalizare etc fapt ce influența negativ igiena și sănătatea țărănimii.

Pornind de la faptul că în România existau foarte multe sate de dimensiuni mici, încă din 1968 s-a trecut la adoptarea unui plan care prevedea constituirea unor puternice centre comunale, care să beneficieze de roadele civilizației moderne (canalizare, energie electrică și termică, magazine, cinematografe, licee etc.). În acest scop se avea în vedere desființarea satelor mici și mutarea locuitorilor lor în centrele de comună, care aveau perspectiva de a deveni orașe. La cea de-a patra conferință a președinților Consiliilor populare, din martie 1988, Nicolae Ceaușescu a preconizat ca până în anul 2000, dintr-un total de circa 13.100 de sate, să dispară cam 7.500, adică mai mult de jumătate¹⁶. Acest fapt ar fi afectat existența a peste 4 milioane de cetățeni, care trebuiau să renunțe la habitatul lor tradițional, la gospodăria proprie, constituită de-a lungul deceniilor, pentru a se muta în localități stabilite de organele de partid și de stat. S-au elaborat chiar proiectele de „locuințe tip“, cu unul sau mai multe etaje, în care să trăiască locuitorii satelor care-și construiau case noi. Un asemenea model fusese deja experimentat în satul Otopeni, pentru locuințele din preajma șoselei care ducea la aeroportul internațional (Viitor Coandă).

Acest plan a generat o puternică reacție pe plan internațional,

---

Neagoe, București, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, 2003, p. 538.

¹⁵ Dinu C. Giurescu, **Distrugea trecutul României**, București, Editura Museion, 1994, p. 29.

¹⁶ *Scânteia* din 4 martie 1988.

acreditându-se ideea că Ceaușescu urmărea demolarea satelor, distrugerea mediului, a civilizației și tradițiilor țărănimii. Presa occidentală afirma că țăranii din România, mai ales cei de naționalitate maghiară și germană, trăiau sentimente de groază, așteptând ca, dintr-o clipă în alta, să apară buldozerele, care să șteargă de pe fața pământului casele în care locuiau. Organizațiile pentru apărarea drepturilor omului au intrat în alertă, cerând guvernului de la București să sisteze această operațiune, iar forurilor internaționale să intervină energic pentru salvarea unei valoroase părți din tezaurul cultural și etnografic al Europei. În concepția acestora, satele României trebuiau să rămână un fel de rezervație etnografică a Europei, ferite de efectele modernizării și urbanizării (etapă pe care Occidentul o depășise cu mai mult de un secol). O delegație de șase parlamentari europeni a intervenit pe lângă președintele Ceaușescu și primul-ministru Dăscălescu, cerându-le să renunțe la planul de distrugere a satelor din regiunile locuite de secui¹⁷. În mai multe state din Occident s-a dezvoltat o acțiune de „înfrățire” cu sate românești, pentru ca acestea să nu fie demolate. Deosebit de active au fost Olanda și Franța, care au susținut *Operation Vilages Roumains* (Operațiunea Satele Românești)¹⁸. Campania împotriva demolării satelor în România era atât de puternică, încât la ea au aderat și personalități culturale de prestigiu, precum Eugen Ionesco, Andrei Saharov și Yehudi Menuhin.

Această campanie se înscria în planul mai amplu de diabolizare a regimului de la București. Potrivit unor informații, au fost „adoptate” sate românești de către 231 comune din Belgia, 95 din Franța, 42 din Elveția, 52 din Marea Britanie. Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului, în raportul pe anul 1989, afirma că „în 1991, 90% din populația rurală *ocupa deja noile cartiere*”, o previziune cel puțin ciudată, iar Doina Cornea cerea „sprijin internațional în fața tragediei românești”, a distrugerii satelor¹⁹.

Cele mai apocaliptice scenarii erau transmise în eter, de la distrugerea locuințelor propriu-zise, la dezgroparea morților și desființarea cimitirelor, de la valorile culturale căzute sub greutatea

¹⁷ Georges Castellan, *Historie du peuple Roumain...*, p. 303.

¹⁸ Jean-François Soulet, *Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre*, Iași, Editura Polirom, 1998, p. 309.

¹⁹ Apud Patricia Gonzales Aldea, *Helsinki 1975. Începutul sfârșitului*, București, Editura Curtea Veche, 2008, p. 105-106.

buldozerelor, la oamenii care leșinau de emoția îngrozitorului spectacol al lichidării acumulărilor de generații și generații. Până și prințul de Wales s-a implicat în această campanie, condamnând „traumele provocate de desrădăcinarea comunităților tradiționale” din România²⁰.

În realitate, hotărârea de sistematizare a localităților rurale urma să se aplice în timp, neexistând nici o primejdie iminentă de distrugere a satelor. Până în decembrie 1989 au fost dislocate doar trei sate, amplasate pe traseul canalului Dunăre-București, aflat în construcție și unul lângă Snagov. Nu a fost demolat nici un sat din Transilvania și, evident, nici un sat locuit de unguri sau de germani.

Propaganda occidentală își făcea „datoria”, falsificând realitatea și compunând scenarii menite să impresioneze opinia publică. Între altele, s-au transmis „interviuri” cu țărani maghiari, mai ales femei, care plângeau în hohote văzând cum „buldozerele le dărâmau casele”. Evident, cetățenii din Occident nu aveau de unde să știe că aceste „interviuri” erau „mixate” în studiourile de la *Europa Liberă* sau de la *BBC*, constituind niște falsuri grosolane.

În preajma anului 1989, când s-a declanșat acțiunea de lichidare a regimurilor socialist-totalitare din Europa, Nicolae Ceaușescu era supus unui adevărat asediu din partea mass-mediei occidentale, era privit cu ură și dispreț de Gorbaciov, dar, mai ales, se confrunta cu o stare de profundă nemulțumire din partea poporului român. Cu certitudine, diabolizarea regimului Ceaușescu în mass media occidentală a avut o contribuție importantă la crearea stării de spirit care a dus la Revoluția din decembrie 1989²¹.

---

²⁰ Dennis Deletant, **România sub regimul comunist**, Ediția a II-a. În românește de Delia Răzdolescu, București, Fundația Academia Civică, 2006, p. 236.

²¹ Vezi, pe larg, Ioan Scurtu, **Revoluția Română din Decembrie 1989 în context internațional**, București, Editura Redacției Publicațiilor pentru Străinătate, 2009.